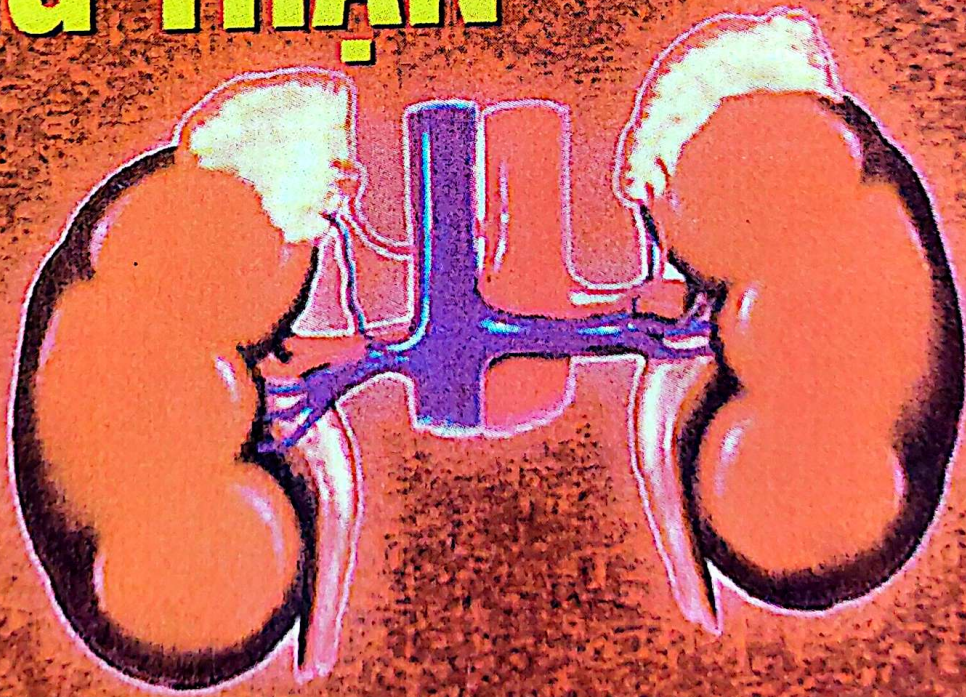

HỘI ĐÔNG Y HÀ NỘI

Sinh bệnh lý và luận trị TẠNG THẬN

NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC

Sinh bệnh lý
và
luận trị
TẠNG THẬN

HỘI ĐỒNG Y HÀ NỘI

**SINH BỆNH LÝ VÀ
LUẬN TRỊ TẠNG THẬN**

NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC
HÀ NỘI - 2015

NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC

Địa chỉ: số 352 - Đội Cấn - Ba Đình - Hà Nội

Email: xuatbanyhoc@fpt.com.vn

Số điện thoại: 04.37625934 - Fax: 04.37625923

SINH BỆNH LÝ VÀ LUẬN TRỊ TẠNG THẬN

Chịu trách nhiệm xuất bản

TỔNG GIÁM ĐỐC
CHU HÙNG CƯỜNG

Chịu trách nhiệm nội dung

PHÓ TỔNG BIÊN TẬP
BSCKI. NGUYỄN TIẾN DŨNG

Biên tập:

BS. TÔ ĐÌNH QUÝ

Sửa bản in:

TÔ ĐÌNH QUÝ

Trình bày bìa:

NGUYỆT THU

Kí vi tính:

NGUYỄN THỊ AN

In 1.000 cuốn, khổ 16x24 cm tại Công ty in Y học. Địa chỉ: số 352
Đội Cấn - Ba Đình - Hà Nội. Số xác nhận đăng ký xuất bản: 124
2015/CXBIPH/1-62/YH. Quyết định xuất bản số: 177/QĐ-XBYH ngày
tháng 6 năm 2015. In xong và nộp lưu chiểu quý II năm 2015.

MỤC LỤC

Lời nói đầu	3
Lời giới thiệu	5
Nghiên cứu công năng sinh lý và luận trị tạng Thận	7
Thận với âm dương ngũ hành	8
I. Thuộc tính âm dương của Thận	8
II. Thuộc tính ngũ hành của Thận	10
Đặc tính của Thận	13
I. Thận chủ bế tàng	13
II. Thận ghét táo	14
III. Thận chủ về sợ sệt	16
IV. Thận là tạng của thủy hoá	18
Công năng của Thận	20
I. Thận tàng tinh, chủ về sinh trưởng, phát dục, sinh sản	20
II. Thận chủ về thủy dịch	25
III. Thận chủ nạp khí	29
IV. Thận tàng chí	31
V. Thận chủ cốt - sinh tủy - thông não	32
Thận với thóa, nhĩ, phát, yếu, nhị âm, thiên quý	34
I. Thận với thóa	34
II. Thận với tai	35
III. Thận với tóc	37
IV. Thận với lưng	38
V. Thận với nhị âm	39
VI. Thận với thiên quý	41

Thận với tự nhiên.....	43
I. Thận với mùa đông.....	43
II. Thận với mùa xuân, hạ, thu.....	45
III. Thận với năm, tháng, ngày, giờ.....	47
1. Thận với năm:.....	47
2. Thận với tháng.....	49
3. Thận với ngày.....	51
4. Thận với giờ:.....	52
IV. Thận với địa vực.....	53
Thận với kinh lạc.....	54
I. Kinh mạch tuần hành của Thận.....	54
II. Lạc mạch của kinh Thận.....	55
III. Du huyết của kinh Thận.....	55
1. Huyệt Dũng tuyền.....	55
2. Nhiên cốt.....	56
3. Thái khê.....	56
IV. Kinh Thận với các kinh lạc khác.....	59
V. Bệnh chứng chủ yếu của Thận kinh.....	61
Thận với các tạng phủ khác.....	62
I. Thận với Tâm.....	62
II. Thận với Can.....	67
III. Thận với Tỳ.....	70
IV. Thận với Phế.....	74
V. Thận với Bàng quang.....	77
VI. Thận với Vị.....	79
VII. Thận với Tam tiêu.....	80
VIII. Thận với Mệnh môn.....	83

Nguyên nhân bệnh của Thân	87
I. Do phòng lao và sinh dẻ nhiều	87
II. Lục dâm thương Thân	88
1. Hàn tà thương Thân	89
2. Phong tà tổn thương Thân.....	90
3. Hỏa (Nhiệt) tà thương Thân.....	92
4. Thấp tà thương Thân.....	93
5. Táo tà thương Thân.....	93
III. Sợ sệt tổn thương Thân	94
IV. Ôm lâu liên lụy đến Thân	95
V. Phú bảm bất túc.....	96
Cơ chế gây bệnh của Thân	96
I. Thân không có tàng	96
1. Thân âm khuy hư	97
2. Thân dương khuy hư.....	101
3. Nhiệt nhiều tinh thất	104
II. Đóng mở không lợi	105
1. Thân hư mất sự chế ước.....	105
2. Khí hóa thất thường	106
3. Hạ tiêu thấp nhiệt.....	109
III. Nhiếp nạp vô quyền	110
1. Thân không nạp khí	111
2. Thân không cố thai	112
Đặc điểm phát bệnh của thân	112
I. Đặc điểm bộ vị biểu hiện.....	112
1. Não và cốt.....	113

2. Ngực, bụng, lưng	114
3. Sinh sản và nhị âm	115
4. Tử chi	116
II. Đặc điểm công năng thất thường	116
1. Tàng tinh khác thường	117
2. Chử thủy khác thường	117
3. Nạp khí khác thường	118
III. Đặc điểm biến hóa đặc trưng	118
1. Đầu và mặt	119
2. Ngực bụng, nhị âm, vùng lưng	119
3. Chân tay	120
IV. Đặc điểm phát bệnh theo khí hậu bốn mùa	121
V. Đặc điểm nguyên nhân gây bệnh	122
VI. Đặc điểm về thể chất, tuổi tác, giới tính	122
1. Đặc điểm về thể chất	122
2. Đặc điểm về độ tuổi	125
3. Đặc điểm về giới tính	126
VII. Đặc điểm thời gian mắc bệnh và điều trị	127
1. Đặc điểm thời gian mắc bệnh	127
2. Đặc điểm điều trị	127
Bệnh chứng chủ yếu của thận	129
I. Thận tiết	129
II. Thận trưởng	130
III. Thận khai	131
IV. Thận hao	131
V. Thận tích	132

VI. Thân cam	132
VII. Thân trước	133
VIII. Thân sườn	134
IX. Thân tiêu	135
X. Thân tỳ	136
XI. Thân nuy	137
XII. Thân nham	138
XIII. Yếu thống	138
1. Đau lưng do hàn thấp	139
2. Đau lưng do thấp nhiệt	140
3. Đau lưng do Thân hư	140
4. Đau lưng do ứ huyết	140
XIV. Lâm chứng	141
1. Nhiệt lâm	142
2. Huyết lâm	142
3. Khí Lâm	142
4. Thạch lâm	142
5. Cao lâm	143
6. Lao lâm	143
XV. Chứng di thủy	143
1. Thân dương bất túc	144
2. Tỳ Phế khí hư	144
3. Thấp nhiệt hạ trú	144
XVI. Chứng thân lao	145
Biện chứng bệnh thân	146
A. Thực chứng	146

I. Chứng thân thực nhiệt	146
1. Nguồn gốc lịch sử	146
2. Nguyên nhân bệnh	148
3. Phân tích chứng hậu	149
4. Chẩn đoán phân biệt	150
II. Chứng thân hàn thấp	151
1. Nguồn gốc lịch sử	152
2. Nguyên nhân gây bệnh	153
3. Phân tích chứng hậu	154
B. Hư chứng	156
I. Thân khí hư	156
1. Nguồn gốc lịch sử	157
2. Nguyên nhân gây bệnh	159
3. Phân tích chứng hậu	160
4. Chẩn đoán phân biệt	162
II. Thân dương hư	164
1. Nguồn gốc lịch sử	165
2. Nguyên nhân gây bệnh	169
3. Phân tích chứng hậu	170
4. Chẩn đoán phân biệt	174
III. Thân âm hư	177
1. Nguồn gốc lịch sử	178
2. Nguyên nhân gây bệnh	179
4. Chẩn đoán phân biệt	184
IV. Thân tinh bất túc	187
1. Nguồn gốc lịch sử	188

2. Nguyên nhân gây bệnh	190
3. Phân tích chứng hậu.....	191
4. Chẩn đoán phân biệt	195
V. Thận hư thủy nhiễm	196
1. Nguồn gốc lịch sử	196
2. Nguyên nhân gây bệnh	198
3. Phân tích chứng hậu.....	199
4. Chẩn đoán phân biệt	200
VI. Thận không nạp khí	201
1. Nguồn gốc lịch sử	201
2. Nguyên nhân gây bệnh	203
3. Phân tích chứng hậu.....	204
4. Chẩn đoán phân biệt	204
C. Kiểm chứng.....	206
I. Chứng Can Thận âm hư.....	206
1. Nguồn gốc lịch sử	207
2. Nguyên nhân bệnh	210
3. Phân tích chứng hậu.....	211
II. Chứng Tỳ Thận dương hư.....	217
1. Nguồn gốc lịch sử	218
2. Nguyên nhân gây bệnh	220
3. Phân tích chứng hậu.....	221
4. Chẩn đoán phân biệt	225
III. Chứng Phế Thận âm hư	227
1. Nguồn gốc lịch sử	227
2. Nguyên nhân gây bệnh	232

3. Phân tích chứng hậu.....	232
4. Chẩn đoán phân biệt	237
IV. Chứng Tâm Thận bất giao	239
1. Nguồn gốc lịch sử.....	240
2. Nguyên nhân gây bệnh	242
3. Phân tích chứng hậu.....	243
4. Chẩn đoán phân biệt	244
V. Chứng Tâm Thận dương hư.....	245
1. Nguồn gốc lịch sử.....	245
2. Nguyên nhân gây bệnh	248
3. Phân tích chứng hậu.....	248
4. Chẩn đoán phân biệt	249
Đ. Bệnh chứng liên quan	250
I. Bệnh chứng về tai.....	250
1. Nguồn gốc lịch sử.....	250
2. Nguyên nhân gây bệnh	253
3. Bệnh chứng phân tích	253
4. Chẩn đoán phân biệt	254
II. Bệnh chứng về răng.....	258
1. Nguồn gốc lịch sử.....	258
2. Nguyên nhân gây bệnh	260
3. Phân tích chứng hậu.....	261
4. Chẩn đoán và phép trị	262
II. Bệnh chứng về tóc.....	267
1. Nguồn gốc lịch sử	267
2. Nguyên nhân gây bệnh	269

3. Phân tích bệnh chứng.....	269
IV. Bệnh chứng về cốt tủy.....	273
1. Nguồn gốc lịch sử.....	274
2. Nguyên nhân gây bệnh.....	276
3. Phân tích bệnh chứng.....	277
Điều trị bệnh Thận.....	281
Các phép điều trị cơ bản.....	287
I. Phép tả Thận.....	287
II. Phép tư Thận.....	290
1. Phép tư bổ Thận âm.....	290
2. Phép Tư Thận điền tinh.....	293
3. Phép Âm dương song bổ.....	296
III. Phép ôn Thận.....	298
1. Phép ôn bổ Thận khí.....	298
2. Phép ôn bổ Thận dương.....	300
3. Phép ôn dương lợi thủy.....	303
4. Phép ôn Thận nạp khí.....	304
IV. Phép cố Thận.....	305
Thảo luận chuyên đề về Thận.....	307
I. Quan sát Thận tinh, Thận khí, Thận âm, Thận dương.....	307
1. Sự giải thích khác nhau đối với âm dương tính khí của Thận.....	308
2. Trong sách Nội Kinh phân tích hàm nghĩa.....	309
3. Đề xuất ra Thận âm, Thận dương.....	310
4. Hàm nghĩa Thận tinh, Thận khí, Thận âm, Thận dương.....	312

II. Quan sát chứng thận thực và phép tả Thận.....	315
1. Quan sát chứng Thận thực	315
2. Quan sát về phép tả Thận.....	320
3. Một vài ví dụ điều trị chứng Thận thực.....	326
III. Quan sát phép bổ Thận	328
1. Tuấn bổ và hoãn bổ.....	328
2. Ôn bổ và thanh bổ.....	330
3. Thông bổ với sáp bổ	335
Mục lục	338

LỜI GIỚI THIỆU

Trong hệ thống lý luận cơ bản của Đông y học, việc học tập sinh bệnh lý và điều trị học tạng phủ là một chương trình hàng đầu; Bởi vì qua nghiên cứu tạng phủ, người thầy thuốc hầu như đã vượt được một nửa chặng đường lý luận cơ bản, tiến vào nội dung lý luận sâu hơn. Ở mỗi tạng phủ, được giới thiệu một cách tỷ mỉ như tạng phủ đối với âm dương ngũ hành, đặc tính và công năng của nó, những bộ phận của cơ thể chịu ảnh hưởng của tạng phủ, tạng phủ quan hệ với khí hậu tự nhiên, đối với kinh lạc, tạng đối với tạng, tạng đối với phủ có ảnh hưởng liên quan mật thiết với nhau, nguyên nhân cơ chế và đặc điểm phát bệnh ở mỗi tạng phủ, những bệnh chứng chủ yếu, biện chứng và phương pháp điều trị bệnh của mỗi tạng phủ. v.v. Được giới thiệu trên 13 hạng mục từ dễ đến khó, từ trừu tượng đến cụ thể, giúp cho người nghiên cứu một kiến thức nhất định để tìm hiểu Đông y.

Sách được giới thiệu lần lượt từng tạng một, các tập trước đã giới thiệu đến bạn đọc các tạng Tâm, Can, Tỳ, và lần này giới thiệu tiếp đến tạng Thận. Biên soạn lần này, chúng tôi đã cố gắng rút kinh nghiệm, từng câu từng chữ đã được chỉnh sửa gọn gàng hơn, khiến cho người

đọc dễ hiểu hơn, đồng thời còn phụ thêm phần tham luận để cho độc giả hiểu sâu thêm một bước về sinh bệnh lý và luận trị tạng Thận; nhưng song cũng khó tránh khỏi những thiếu sót, rất mong các quý vị đồng nghiệp và bạn đọc góp ý bổ sung thêm.

T/M Nhóm biên soạn

TTND.LY. Nguyễn Thiên Quyển